

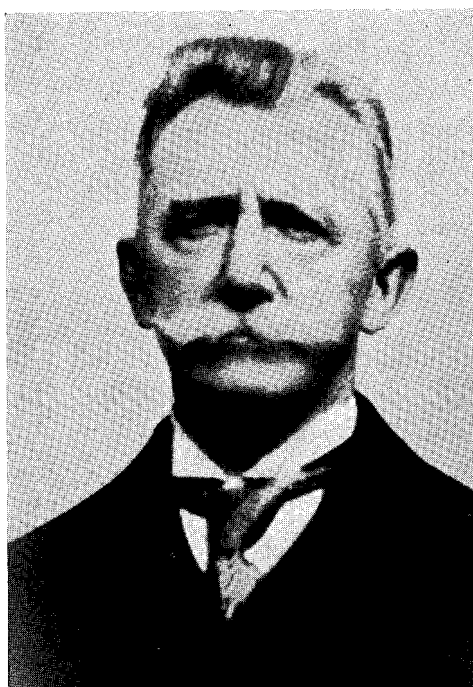
FERNAND VAN ORTROY (1856-1934)

1899

Fernand-Gratien Van Ortroy werd geboren te Aalst op 6 maart 1856 en overleed te Blankenberge op 22 augustus 1934.

Graduaat in de letteren in 1875, nam hij datzelfde jaar dienst in het leger als vrijwilliger bij het 2^e regiment jagers te paard. Hij werd onder-luitenant het volgende jaar doch gaf zijn ontslag als kapitein-kommandant in 1899 tengevolge van een ongeluk. Bij K.B. van 31 januari 1899 werd hij in de Faculteit der Let-

teren en Wijsbegeerte belast met de cursussen in de Aardrijkskunde, Geschiedenis der aardrijkskunde en Practische oefeningen over de aardrijkskunde. Bij K.B. van 16 november 1901 werd daarbij gevoegd de cursus over Koloniale aardrijkskunde, in de licentie aardrijkskunde bij de Faculteit der Wetenschappen. Op 21 september 1903 werd hij buitengewoon hoogleraar en tevens belast met de Algemene politieke aardrijkskunde, de Speciale politieke aardrijkskunde, de Methodologie der aardrijkskunde in dezelfde Faculteit. Hij werd bevorderd tot gewoon hoogleraar bij K.B. van 29 oktober 1908 en werd toegelaten tot het emeritaat door K.B. van 25 maart 1926. Volgende eretekens waren hem te beurt gevallen : Ridder in de Orde van de Eikenkroon (1884), Ridder in de

Kroon-Orde (Congo Vrijstaat) (1900), Ridder in de Leopoldsorde bij K.B. van 7 november 1903, Officier in de Leopoldsorde (K.B. 9 augustus 1919), Commandeur in de Kroonorde (K.B. 15 januari 1921), Commandeur in de Leopoldsorde (21 juli 1926). Hij was ook titularis van het Engelse Oorlogskruis (1919) en officier van de Perzische Orde van de Leeuw (1925).

Van Ortroy's publicaties waren eerst gewijd aan militaire wetenschap. Ook toen reeds stelde hij belang in bibliografie zoals hij het later zou doen wat betreft de cartografie. Reeds vóór hij aan de Universiteit verbonden was begon hij aardrijkskundige bijdragen te publiceren en belang te stellen in Mercator en weldra ook in een andere cartograaf, Pieter van der Beke, wiens kaart van

Vlaanderen van 1538 hij in 1897 publiceerde. Tezelfdertijd interesseert hij zich voor koloniale aangelegenheden en publiceert hij het lijvige deel zijner *Conventions internationales définissant les limites actuelles des possessions, protectorats et sphères d'influence en Afrique* (1898). Het was al dit werk dat hem toeliet aanspraak te maken op een academische loopbaan toen hij het leger verliet. Hij voelde echter zelf dat hij opnieuw contact moest nemen met de universitaire wereld en bezocht daarom in 1899 en 1900 de Universiteiten te Berlijn, Leipzig, Göttingen, Wenen, Nancy en Parijs.

Hij zou zich voortaan beperken tot een gebied dat het zijne zou blijven, nl. de beschrijvende en kritische bibliografie van de oudere Belgische en van sommige vreemde cartografen. Vooral de cartografen Apianus, Gemma Frisius, Plancius, Sgrooten, de de Jode's, de Verbiest's, Van Schille, Ortelius en steeds weer Mercator werden het voorwerp van talrijke bijdragen die een uitstekende voorbereiding uitmaakten voor het schrijven van een geschiedenis der Belgische cartografische school, welke echter nooit van zijn hand verscheen, doch waarvan hij een schets gaf in de inleiding tot de catalogus van de tentoonstelling der Belgische cartografie der XVIe tot XVIIIe eeuw, ingericht in 1926 ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Antwerpse Société de Géographie. Hij ging geheel op in zijn bibliografisch werk en vond er zoveel voldoening in dat hij na de eerste wereldoorlog ook bijdragen begon te publiceren over de oude Belgische drukkers in het buitenland (*Revue des Bibliothèques*, 1924-26). Zijn toelating tot het emeritaat betekende echter ook het einde van zijn wetenschappelijk werk. Alleen een studie over de Verbist's verscheen nog in de „Gulden Passer” in 1929. Het was een laatste hulde van de schrijver aan de oude Nederlandse — vooral Zuid-Nederlandse — cartografie voor wier kennis hij zich zo verdienstelijk had gemaakt.

C. VERLINDEN.

PUBLIKATIES VAN FERNAND VAN ORTROY

IN BOEKVORM

Bibliographie militaire belge. Année 1888. Leuven, 1891.

Bibliographie militaire belge. Année 1889. Leuven, 1892.

Carte de Flandre de 1538, publiée à Gand par Pierre Van der Beke. Reproduction de l'exemplaire du Germanisches Nationalmuseum à Nuremberg, exécutée sous les auspices de l'administration communale de Gand. Avec texte explicatif par le capitaine Van Ortroy. Traduction néerlandaise par A. Van Werveke, Gent, 1897.

Conventions internationales définissant les limites actuelles des possessions, protectorats et sphères d'influence en Afrique. Publiées d'après les textes authentiques, Brussel, 1898.

Notice sur l'État Indépendant du Congo. Gent, 1899.

L'œuvre cartographique de Gérard et de Corneille de Jode. Gent, 1914.

Bio-bibliographie de Gemma Frisius, fondateur de l'école belge de géographie, de son fils Corneille et de ses neveux, les Arsenius. Brussel, 1920.

BIJDRAGEN IN TIJDSCHRIFTEN

- Les précurseurs de nos règlements de cavalerie et observations sur l'ordonnance de 1879.* Revue militaire belge, 1885.
- Esquisse géographique de l'Afghanistan.* Revue des Questions scientifiques, 1887 en 1888.
- Bibliographie militaire belge. Année 1887.* Centralblatt für Bibliothekswesen, 1889.
- Stanley, sa dernière expédition.* Revue des Questions scientifiques, 1890.
- L'œuvre géographique de Mercator.* Revue des Questions scientifiques, 1893.
- Quatre lettres autographes de Gérard Mercator à Henri de Rantzau.* C.R. de la Commission royale d'Histoire, 5e série, IV, 1894.
- Le Katanga. Orographie, Hydrographie. Climat.* Revue des Questions scientifiques, 1895.
- Exploration polaire de F. Nansen et du Fram.* Revue des Questions scientifiques, 1896.
- L'école cartographique belge au XVIe siècle. A propos de l'ouvrage du lieutenant général Wauwermans: Histoire de l'école cartographique belge et anversoise au XVIe siècle.* Revue des Questions scientifiques, 1897.
- Le Congrès colonial international de Bruxelles (1897).* Revue des Questions scientifiques, 1898.
- Quatre lettres inédites de Gérard Mercator à Théodore Zwinger et à Wolfgang Haller.* C.R. de la Commission royale d'Histoire, 5e ser., VIII, 1898.
- Globe terrestre de Pierre Plancius.* Annales de l'Académie royale d'archéologie de Belgique, 1899.
- Lettres de Jean Molanus (Vander Molen) à Gérard et à Barthélémy Mercator.* C.R. de la Commission royale d'Histoire, 5e ser., XI, 1901.
- Bibliographie de l'œuvre de Pierre Apian.* Bibliographie moderne, 1901.
- Gérard Mercator. Lettres, Requêtes. Documents divers.* Bulletin de la Commission royale d'Histoire, LXXXI, 1912.
- Christophe Colomb. Les diverses phases de sa vie d'après la légende et l'histoire.* Revue des Questions scientifiques, LXXII, 1912.
- Jean Van Schille.* Fédération archéologique et historique de Belgique, XXIe congrès, Gent, 1913, Annales II.
- Notes préliminaires pour la bibliographie d'Abraham Ortelius.* Bulletin de la Société royale belge de Géographie, 1914-1919.
- Bibliographie sommaire de l'œuvre mercatorienne.* Revue des Bibliothèques, 1918-1920.
- Chrétien Sgrooten.* Annales de l'Académie royale d'Archéologie de Belgique, 1923.
- Les Van Bomberghen d'Anvers.* De Gulden Passer, 1924.
- Contributions à l'histoire des imprimeurs et des libraires belges établis à l'étranger.* Revue des Bibliothèques, 1924, 1925, 1926.
- Les sources scientifiques de la géographie mercatorienne.* Mélanges d'histoire offerts à H. Pirenne, t. II, 1926.
- Inleiding tot Exposition de la cartographie belge aux XVIe, XVIIe et XVIIIe siècles, organisée au Musée Plantin Moretus à l'occasion du Cinquantenaire de la Société Royale de Géographie d'Anvers.* Anvers, 1926.
- Les Verbist.* De Gulden Passer, 1929 (1).

(1) De bijdragen van Van Ortroij tot de Biographie Nationale en de zuiver analytische bibliografische lijsten in Belgische en vreemde tijdschriften werden in deze bibliografie niet opgenomen.